

KONKURRENSVERKET	
2015 -12- 22	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

KLAGANDE

1. Trelleborgs kommun, 212000-1199
231 83 Trelleborg

2. Byggmästar'n i Skåne AB, 556463-5273

Ombud: Advokat Henry Oscarson
Oscarson Advokatbyrå AB, Thure Röings gata 2
252 25 Helsingborg

MOTPART

Erlandsson Bygg i Syd AB, 556530-6197

Ombud: Advokat Andreas Lindström och jur kand. Linnea Gustafsson
Foyen Advokatfirma, Södergatan 28
211 34 Malmö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 6 juli 2015
i mål nr 5418-15, se bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver beslutet om att Byggmästar'n i Skåne ABs
anbud inte får beaktas vid ny utvärdering.

Kammarrätten avslår Trelleborgs kommuns överklagande i övrigt.

Kammarrätten avvisar Byggmästar'ns talan mot Erlandsson Bygg i Syd
ABs anbud.

YRKANDEN M.M.

Trelleborgs kommun yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom i det avseende att förevarande upphandling får avslutas utan att rättelse vidtas, således i enlighet med kommunens utvärdering och tilldelningsbeslut. Kommunen anför följande.

Det är tveklöst så att det är upp till upphandlande myndighet att utforma sitt förfrågningsunderlag och ställa de krav, givetvis i proportion till de grundläggande principerna enligt LOU, som önskas och anses behövliga i en upphandling. I förfrågningsunderlaget har kommunen påpekat att en grundförutsättning för att av anbudsgivaren lämnat anbud ska kunna antas är att samtliga skall-krav är uppfyllda oavsett om kravet avser krav på leverantör, tjänst eller avtalsvillkor. Erlandsson har i sitt anbud förbisett kravet att underentreprenör, i den mån de kommer att anlitas, ska namnges. Varje normalt insatt och omsorgsfull anbudsgivare torde kunna förstå avsikten med kommunens formulering under punkten AFB.31, nämligen som den ordagrant lyder: "Samtliga efterfrågade uppgifter och handlingar ska bifogas anbudet." Det råder således ingen tvekan om att samtliga frågor/uppgifter under aktuell punkt ska besvaras. Det syns dessutom sannerligen remarkabelt att, Erlandssons i detta fall, besvarat samtliga andra frågeställningar under ovan punkt, exkluderat den sista och omstridda. Byggmästaren i Skåne har, i CV bifogade till sitt anbud, uppgivit kompetens som med råge uppfyller ställda krav på två (2) st namngivna arbetsledare med behörighet BAS-U samt en namngiven person, annan än namngiven person med kompetens BAS-U, med behörighet BAS-P.

Byggmästar'n i Skåne AB yrkar att deras anbud ska beaktas vid utvärderingen. I andra hand yrkar bolaget att upphandlingen görs om i sin helhet.

Erlandsson Bygg i Syd AB yrkar att kammarrätten ska avslå överklagandena och fastställa förvaltningsrättens avgörande.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Vad målet gäller

Den första frågan i målet är om kommunen haft rätt att i kvalificeringsfasen, alltså innan prövning av i förfrågningsunderlaget angivna tilldelningsgrunden – lägst anbudspris –, utesluta Erlandssons anbud på den grunden att Erlandsson inte angett förslag på underleverantörer.

Om kommunen inte haft rätt att utesluta Erlandssons på nämnda grund uppkommer frågan om det förutsättningar för att pröva andra yrkanden om diskvalificering avseende Erlandssons och Byggmästar'ns anbud.

Rättslig reglering

Leverantör som anser sig ha lidit skada eller kunna komma att lida skada får allmän förvaltningsdomstol ansöka om överprövning av en upphandling (16 kap. 4 § lagen [2007:1091] om offentlig upphandling, LOU).

Om förvaltningsdomstolen kommer fram till att den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (16 kap. 6 § LOU).

Uteslutningen av Erlandssons anbud

I förfrågningsunderlaget ska den upphandlande myndigheten redovisa upphandlingsföremålet och sina krav på leverantörer på ett sådant sätt att

en rimligt informerad och normalt omsorgsfull leverantör ska ha kunnat förstå vad som efterfrågas och omfattas av myndighetens bedömningar.

I kommunens förfrågningsunderlag har kravet på uppgift om underleverantörer presenterats enligt följande under 2.17. AFB.31 Anbudets form och innehåll. Efter denna text finns en symbol, , som enligt förfrågningsunderlagets symbolförklaring anges betyda att texten/frågan innehåller krav som måste uppfyllas. I aktuellt avsnitt anges bl.a. följande.

Anbudet skall innehålla en försäkran, på heder och samvete, från anbudsgivaren att lämnade uppgifter är fullständiga och korrekta samt att information av betydelse för upphandlingen inte utelämnats.

Härmed intygas på heder och samvete att lämnade uppgifter är fullständiga och korrekta samt att information av betydelse för upphandlingen inte utelämnas. (Ja/Nej svar)

Kravgräns _____ Ja
Nej

Ange de kontaktuppgifter som efterfrågas nedan.

Anbudsgivaren accepterar att kontakt under upphandlingen sker med den person som vid inlämnade av anbud är registrerad i TendSign. (Ja/Nej svar)

Kravgräns _____ Ja
Nej

Vem i ert företag kommer att teckna kontrakt?

(Teckningsrätten ska framgå av utdrag från Bolagsregistret eller fullmakt som vid anmodan ges in till kommunen.) Uppge namn, telefonnummer, e-postadress och postadress. (Fritextsvar)

Vem ifrån ert företag ska vara inskriven som kontaktperson i kontraktet? Uppge namn, telefonnummer, e-postadress och postadress. (Fritextsvar)

Vilka kontaktuppgifter kommer att gälla för avrop under kontraktstiden? (Fritextsvar)

Redovisa hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på underentreprenad och vilka underentreprenörer som föreslås. (Fritextsvar)

Kammarrätten noterar att varken i förfrågningsunderlaget eller ingivet anbud framgår att symbolen angetts för frågan om underleverantörer. Kravet att föreslå underleverantörer kan således inte tolkas som ett skalkrav. Vid detta förhållande kan Erlandssons underlåtenhet att ange förslag på underleverantörer inte medföra att bolagets anbud kan förkastas. Förvaltningsrättens beslut att rättelse ska ske står därför fast.

Andra diskvalifikationsgrunder

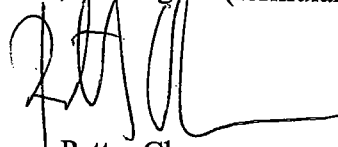
Kammarrätten konstaterar att Erlandsson inte har klargjort på vilket sätt bolaget lider skada av om Byggmästar'ns anbud kvalificeras till

utvärderingen eller inte. Vid detta förhållande och då rättelse med nytt tilldelningsbeslut ska beslutas har det saknats anledning för förvaltningsrätten att pröva Erlandssons talan i denna del. Förvaltningsrättens beslut att Trelleborgs kommun ska rätta sin utvärdering på det sätt att Byggmästar'ns anbud ska avvisas ska således upphävas.

Kommunen har således ännu inte beslutat om rättelse av tilldelningsbeslutet och anbud har därmed ännu inte tilldelats någon leverantör. Vid detta förhållande och med beaktande av instansordningsprincipen kan Byggmästar'n inte nu föra talan hos kammarrätten mot Erlandssons anbud. Byggmästar'ns talan ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Petter Classon

Silja Klint

referent

Sara Westerberg

SÖKANDE

Erlandsson Bygg i Syd AB, 556530-6197
Stenyxegatan 14
213 76 Malmö

Ombud: advokaten Anders Lindström och jur. kand. Linnea Gustafsson
Foyen Advokatfirma
Södergatan 28
211 34 Malmö

MOTPARTER

1. Trelleborgs kommun
231 83 Trelleborg

2. Byggmästar'n i Skåne AB
Testvägen 16
232 37 Arlöv

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten beslutar att Trelleborgs kommuns upphandling av ramavtal avseende byggservice inte får avslutas förrän rättelse vidtagits på så sätt att en ny utvärdering ska genomföras varvid anbudet från Byggmästar'n i Skåne AB inte får beaktas samt att anbudet från Erlandsson Bygg i Syd AB ska tas upp till fortsatt prövning.

BAKGRUND

Trelleborgs kommun genomför en upphandling av ramavtal avseende byggservice, SEN 2015/78. Upphandlingen genomförs med öppet förfarande enligt LOU. Enligt tilldelningsbeslut har Byggmästarna i Skåne AB (Byggmästaren) tilldelats kontraktet. Anbudet från Erlandsson Bygg i Syd AB (Erlandsson) har förkastats.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Erlandsson ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar i första hand att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att en ny utvärdering genomförs med beaktande av Erlandssons anbud. Kumulativt yrkas att Byggmästarens anbud inte får beaktas vid utvärderingen. I andra hand yrkas att upphandlingen ska göras om. Som grund för sin talan anför bolaget bl.a. följande.

Erlandssons anbud

Anbudet har blivit förkastat med motiveringen att Erlandsson inte uppgett vilka underentreprenörer som föreslås. I förfrågningsunderlaget anges följande.

”En grundförutsättning för att av anbudsgivaren lämnat anbud ska kunna antas är att samtliga skall-krav är uppfyllda oavsett om kravet avser krav på leverantör, tjänst eller avtalsvillkor.

Skall-krav är obligatoriska krav. **Skall-krav** måste upprätthållas. Ett anbud, som inte tillgodoser enhetens krav får inte antas och måste läggas åt sidan.”

Genom denna skrivning har kommunen klart och tydligt preciserat att

obligatoriska krav i förfrågningsunderlaget föreskrivs på ett sedvanligt sätt genom användandet av lokutionen "skall-krav", i fetstilt typsnitt med betoning på skall. Därtill kommer att kommunen tillämpat det elektroniska upphandlingsverktyget Visma TendSign. Förfrågningsunderlaget har således upprättats elektroniskt med stöd av TendSign innebärande bl.a. att dess struktur med pedagogiska symboler använts för att markera vilka olika krav som måste uppfyllas. Kommunen har, förutom begagnandet av lokutionen "skall-krav", även markerat obligatoriska krav genom att i förfrågningsunderlaget visa symbolen för sådana krav; nämligen ett rött utropstecken inom en snedställd röd fyrkant. I punkt AFB.31 anges följande:

"Redovisa hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på underentreprenad och vilka underentreprenörer som föreslås."

Det framgår dock inte av förfrågningsunderlaget att det som efterfrågas utgör ett skall-krav då varken lokutionen "skall-krav" eller TendSign symbolen för skall-krav har använts. Det enda som framgår av formuleringen är att kommunen önskar att anbudsgivaren ska redovisa vilka underentreprenörer som föreslås. Ordvalet "föreslås" indikerar att kravet/önskemålet enbart är av intresse rent upplysningsvis för kommunen. Kravet att ange föreslagna underentreprenörer utgör således inte ett skall-krav som måste uppfyllas för att en anbudsgivare ska tas upp till utvärdering.

Erlandsson har i sitt anbud lämnat efterfrågade upplysningar genom att ange inom vilka områden som det kan komma att bli aktuellt att anlita underentreprenörer och hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på underentreprenad. Erlandsson har således lämnat ett fullgott svar som tar sikte på ändamålet med kravet och dess informativa karaktär.

Ett krav på att ange underentreprenörer, om ett sådant hade uppställts,

saknar betydelse i förhållande till upphandlingsförmålet eftersom det av förfrågningsunderlaget framgår att entreprenören i g örligaste mån ska använda sig av sådana underentreprenörer som kommunen anvisar och som kommunen redan har befintligt ramavtal med. Övriga underentreprenörer ska godkännas av kommunen. Ett obligatoriskt krav på att underentreprenörer ska anges saknar syfte och betydelse i upphandlingen.

Kommunen har inte på ett konsekvent sätt föreskrivit vilka krav som utgör skall-krav varken sett till benämningen skall-krav eller med användning av symbolen för skall-krav. Kommunen har markerat vissa underpunkter med symbolen, medan andra underpunkter, såsom den nu omtvistade punkten saknar symbolen. Den omtvistade punkten avviker från de andra punkterna även beträffande formulering och grammatik. Det har således inte varit förutsebart för anbudsgivarna att kravet utgjort ett skall-krav. Därmed har Erlandsson inte kunnat förutse att informationslämningen beträffande kravet riskerade att resultera i att anbudet inte upptas till utvärdering. För att kommunen ska kunna förkasta ett anbud som inte innehåller efterfrågade uppgifter om underentreprenörer måste det framgå av förfrågningsunderlaget att det är ett obligatoriskt krav.

Bestämmelsen i 6 kap. 11 § LOU ger en upphandlande myndighet rätt att begära uppgifter om underentreprenörer. Bestämmelsen innebär dock inte per automatik att alla frågor om underentreprenörer blir skall-krav utan det beror naturligtvis på hur frågan har formulerats i förfrågningsunderlaget.

Erlandssons anbud uppfyller alla ställda skall-krav. Kommunen har således inte haft grund att förkasta anbudet. Erlandsson har det lägsta anbudspriset och har till följd av kommunen felaktiga agerande lidit skada.

Byggmästarens anbud

Av punkt AFB.52 framgår att det till anbudet ska bifogas två stycken namngivna arbetsledare. Vidare framgår det att namngivna arbetsledare ska vara behöriga BAS-U och att utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande ska bifogas anbudet. Av Byggmästarens anbud framgår att man angett Magnus Nilsson och Patrik Blidberg som arbetsledare. För Patrik Blidberg har relevant intyg från RBK bifogats men för Magnus Nilsson har relevant intyg inte bifogats varför Byggmästarens anbud inte uppfyller skall-kravet på arbetsledare. Anbudet skulle rätteligen ha förkastats. Enligt bifogat CV är Patrik Blidberg anställd som arbetsledare på ett företag benämnt byggservice i Malmö och inte på Byggmästaren.

I punkt AFB.52 anges även att det till anbudet ska bifogas en styck namngiven person med behörighet BAS-P. Även här framgår att utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande ska bifogas anbudet. Byggmästaren har emellertid inte heller avseende detta skall-krav bifogat utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande för namngiven person Anders Henriksen varför anbudet även på denna grund rätteligen skulle ha förkastats.

Kommunen bestrider bifall till ansökan och anför i huvudsak följande.

Erlandssons anbud

Bedömningen som gjorts av anbudet är korrekt. Av punkt AFB.31 framgår bl.a. att samtliga efterfrågade uppgifter och handlingar ska bifogas anbudet. Denna rubrik är märkt i enlighet med Visma TendSigns symbol, vilken uppmärksammar anbudsgivare på att det i följande text finns krav som ovillkorligen ska uppfyllas (Symbolförteckning, där symbolen förklaras som "Texten/frågan innehåller krav som måste uppfyllas", framgår av förfrågningsunderlagets första sida). Således utgör hela det efterfrågade

stycket i texten krav som ska besvaras av anbudsgivaren. Symbolen kan endast väljas av upphandlaren i rubriken till ett nytt stycke och i det fall en därefter kommande fråga ska besvaras med ett ja/nej-svar där svaret "ja" är det som krävs. Det är omöjligt för upphandlaren att markera en fråga med "fritextsvar" med denna symbol. I aktuell punkt manas anbudsgivaren att bl.a. besvara frågeställningen "Redovisa hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på underentreprenad och vilka underentreprenörer som föreslås". I enlighet med 6 kap. 11 § LOU får en upphandlande myndighet begära att anbudsgivaren i anbudet anger hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på tredje man och vilka underleverantörer som föreslås. Ett anbud som saknar sådana uppgifter är inte godtagbart och kan därför inte tas i beaktande. Samtliga efterfrågade uppgifter är således att betrakta som skall-krav i förfrågningsunderlaget. Erlandsson har besvarat samtliga punkter på ett korrekt sätt utom den sista punkten. Den sista punkten har besvarats med inom vilka områden som underentreprenörer kan komma att anlitas, men inte vilka. Det synes vara så att Erlandsson missat den senare delen i frågan. Detta påstående styrks av att Erlandsson de facto besvarat samma fråga i tidigare avbruten upphandling avseende samma område och på ett fullständigt och korrekt sätt. Något krav på hur tvingande krav ska framställas, förutom formuleringen att "samtliga begärda uppgifter och handlingar skall bifogas anbudet", i detta fall följt av TendSigns "krav-symbol" står inte att finna stöd för i LOU. Kravet på att anbudsgivare ska uppge föreslagna underentreprenörer kan, förutom att detta utgör ett skall-krav, dessutom kopplas till kommunens intentioner avseende sociala hänsyn i samband med upphandlingar. Det första steget för att säkerställa att t.ex. svartarbete inte förekommer är att få kännedom om eventuella underentreprenörer. Ställda krav kan inte på något sätt vare sig sakna lämplighet, effektivitet, relevans eller ändamålsenlighet för upphandlingen. De upphandlingsrättsliga principerna har inte åsidosatts. Det kan konstateras att endast den första meningen i punkt AFD.35 har bärkraft för kommande kontrakt.

Byggmästarens anbud

Ställda kompetenskrav är bl.a. att namngivna arbetsledare ska vara behöriga BAS-U och att utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande ska bifogas anbudet. Till anbudet ska även en styck namngiven person med behörighet BAS-P bifogas samt utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande bifogas anbudet. Godkännande av RBK innebär att en en-dagsutbildning genomförts varvid begreppet BAS-U respektive BAS-P genomgåtts samt vilka grunduppgifter som ingår i respektive roll. Denna utbildning tar däremot inte upp exempelvis innehåll i föreskrifter varför det krävs en del annan utbildning och erfarenhet för att kunna verka i rollen som BAS-U och BAS-P och är därför inte en fullständig verifikation på att någon kan verka i som detta.

Magnus Nilsson, en av de namngivna arbetsledarna, har via Byggmästarens CV för honom påvisat gedigen utbildning och erfarenhet inom området, inkluderande såväl BAS-U som BAS-P-utbildning samt har han varit arbetsledare sedan år 2004. Magnus Nilsson har således intygat sin kompetens enligt begreppet "eller motsvarande" i kravställaren.

Anders Henriksson är den person som Byggmästaren utsett och namngivit som sin Bas-P. Precis som enligt ovan framgår Anders Henrikssons kompetens och erfarenhet av medsänt CV.

Patrik Blidberg arbetar sedan år 2012 som arbetsledare på den enhet inom Byggmästaren som benämns byggservice Malmö.

Byggmästaren har getts tillfälle att yttra sig och anför bl.a. följande.

Byggmästaren har i CV med text där man intygar att personer har nedanstående utbildningar och erfarenhet, samt att personer kan verka i rollerna

som handläggare för BAS-U och/eller BAS-P. Byggmästaren har således intygat detta. Kursen är genomförd internt och därför tas inte separata diplom för allehanda utbildningar fram utan man adderar i CV som ett kombinerat utbildningsbevis. Dessutom finns det inte en enskild utbildning som ger ett bevis för BAS utan det krävs enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift ett antal utbildningsdagar inom olika rättsområden för att uppnå rätt utbildningsnivå vilket tydligt framgår av Byggmästarens CV. Detta är bättre än ett enskilt diplom för en endagskurs som endast ger ett delbevis för komplett utbildning. Det är i allra högsta grad jämförbart med bevis från RBK. Relevant kompetens framgår. Detta har Byggmästaren dessutom vid tidigare anbud ställt frågor om till andra kommuner och fått OK på. Därmed anser Byggmästaren att Magnus Nilsson kan verka i rollen som handläggare för BAS-U och Anders Henriksson kan verka i rollen som handläggare för BAS-P.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser m.m.

Enligt 16 kap. 4 och 6 §§ LOU kan rätten pröva om en upphandlande myndighet har brutit mot någon bestämmelse i lagen och, på talan av en leverantör som lidit eller kan komma att lida skada, besluta att en upphandling ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts. Därvid gäller att rätten endast prövar de särskilt angivna frågor som sökanden tar upp.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Härvid gäller att en upphandlande myndighet inte får anta ett anbud som inte uppfyller kraven enligt förfrågningsunderlaget.

I det i målet aktuella förfrågningsunderlaget anges i punkt 1.1 AF att en grundförutsättning för att av anbudsgivaren lämnat anbud ska kunna antas är att samtliga skall-krav är uppfyllda oavsett om kravet avser krav på leverantör, tjänst eller avtalsvillkor. **Skall**-krav är obligatoriska krav. **Skall**-krav måste upprätthållas. Ett anbud, som inte tillgodoser enhetens krav får inte antas och måste läggas åt sidan.

I punkt AFB.31 anges att anbudet ska följa förfrågningsunderlagets struktur för att granskning och utvärdering av anbud ska kunna ske på ett effektivt sätt. Samtliga efterfrågade uppgifter och handlingar ska bifogas anbudet.

Anbudet **skall** vara avfattat på svenska. Anbudsbilagor såsom verifikationer av handlingar, certifikat, intyg eller liknande accepteras på andra språk. Vinnande anbudsgivare **skall** på begäran översätta ingivna bilagor på egen bekostnad.

Bifogas anbudsbilagor på annat språk än svenska? (Fritextsvar)

Accepteras eventuell översättningskostnad? (Ja/Nej svar)

Anbudet **skall** innehålla en försäkran, på heder och samvete, från anbudsgivaren att lämnade uppgifter är fullständiga och korrekta samt att information av betydelse för upphandlingen inte utelämnats.

Härmed intygas på heder och samvete att lämnade uppgifter är fullständiga och korrekta samt att information av betydelse för upphandlingen inte utelämnas. (Ja/Nej svar)

Ange de kontaktuppgifter som efterfrågas nedan.

Anbudsgivaren accepterar att kontakt under upphandlingen sker med den person som vid inlämnande av anbud är registrerad i TendSign. (Ja/Nej svar)

Vem i ert företag kommer att teckna kontrakt?

(Teckningsrätten ska framgå av utdrag från Bolagsregistret eller fullmakt som vid anmodan ges in till kommunen.) Uppge namn, telefonnummer, e-postadress och postadress. (Fritextsvar)

Vem ifrån ert företag ska vara inskriven som kontaktperson i kontraktet? Uppge namn, telefonnummer, e-postadress och postadress. (Fritextsvar)

Vilka kontaktuppgifter kommer att gälla för avrop under kontraktstiden? (Fritextsvar)

Redovisa hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på underentreprenad och vilka underentreprenörer som föreslås. (Fritextsvar)

I punkt AFB.52 anges att till anbudet **skall** bifogas 2 st namngivna **Arbetsledare** som **skall** ha verkat som arbetsledare de senaste två åren, med att planera, leda och fördela arbetet på plats. Detta **skall** intygas genom CV och bifogas anbudet. Namngivna arbetsledare **skall** vara behöriga BAS-U. Utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande **skall** bifogas anbudet.

I punkt AFB.52 anges vidare att till anbudet **skall** bifogas 1 st namngiven person med behörighet BAS-P. Utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande **skall** bifogas anbudet. Personen **skall** vara annan än BAS-U.

I punkt AFB.53 anges att utvärderingsprincipen är lägsta pris.

Förvaltningsrättens bedömning

Erlandssons anbud

En upphandlande myndighet är fri att fastställa vilka krav man önskar så länge kraven inte står i strid med de grundläggande principerna. Skall-krav är obligatoriska krav som måste vara uppfyllda för att ett anbud ska kunna tas upp till utvärdering. Dessa krav föregås vanligtvis av ordet ska eller

skall. Samtliga krav som uppställs i en upphandling utgör emellertid inte skall-krav. I förevarande upphandling har kommunen angett att **skall**-krav är obligatoriska krav och att **skall**-krav måste upprätthållas. Kommunen har även valt att använda sig av TendSigns kravsymbol vilken uppmärksammar anbudsgivare på att texten/frågan innehåller krav som måste uppfyllas. I punkt AFB.31 återfinns kravsymbolen i rubriken samt efter de tre frågor som måste besvaras med ja eller nej.

Det kan konstateras att i förfrågningsunderlaget anges **skall** på flera ställen i fetstil. I punkt AFB.31 anges **skall** i kombination med kravsymbolen på vissa ställen medan på vissa ställen i punkten ställs frågor utan varken angivande av skall eller kravsymbol. Vad gäller redovisning av underleverantörer har kravet varken föregåtts av ordet **skall** eller av kravsymbolen. Såvitt framgår har det i förfrågningsunderlaget inte heller på annat sätt påtalats att ett anbud kommer att förkastas om angivet krav inte uppfylls. Härvid kan det konstateras att fråga tre, som föregås av kravsymbolen, handlar om något helt annat än kravet avseende underleverantörer varför det får anses orimligt att en anbudsgivare ska förstå att även redovisning av underleverantörer krävs för kravuppfyllelse.

Enligt förvaltningsrättens mening utgör det uppställda kravet således inte ett skall-krav och det föreligger därmed inte skäl att förkasta Erlandssons anbud på angiven grund. Erlandsson har till följd härav lidit eller kunnat komma att lida skada. Förvaltningsrätten kan härvid konstatera att även om kommunen begärt, i enlighet med 6 kap. 11 § LOU, att få veta hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på underentreprenad framgår det inte av kravet att det utgör ett sådant obligatoriskt krav som måste uppfyllas. Enbart det faktum att en upphandlande myndighet väljer att tillämpa bestämmelsen innebär inte att kravet utgör ett obligatoriskt krav. Genom skrivelsen "Samtliga efterfrågade uppgifter och handlingar ska bifogas anbudet" klargörs inte heller att just redovisning av underleverantörer ut-

gör ett obligatoriskt krav. Därtill kan en anbudsgivare inte heller förväntas känna till hur TendSign fungerar och vid vilka tillfällen en upphandlande myndighet kan välja kravsymbolen eller inte. Med hänsyn till att det inte funnits skäl att förkasta Erlandssons anbud på angiven grund ska upphandlingen således rättas på så sätt att Erlandssons anbud ska tas upp till fortsatt prövning.

Byggmästarens anbud

Förutsättningarna för varje upphandling fastställs i förfrågningsunderlaget. Av förevarande förfrågningsunderlag framgår att det till anbudet ska bifogas två namngivna arbetsledare som verkat som arbetsledare de senaste två åren och att detta ska intygas genom att CV bifogas anbudet. Vidare framgår att namngivna arbetsledare ska vara behöriga BAS-U och att utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande ska bifogas anbudet. Att bifoga CV samt utbildningsbevis eller motsvarande till anbudet utgör ett skall-krav.

Frågan är då vad det innebär att bifoga "motsvarande". Byggmästaren har till sitt anbud inte bifogat något utbildningsbevis gällande Magnus Nilsson utan har i anbudet angett att man bifogar Magnus Nilssons CV som visar att han har kompetens för att vara BAS-U. Byggmästaren har anfört att man genomfört kursen internt och att man därför inte tar fram separata diplom utan att man adderar i CV som ett kombinerat utbildningsbevis. Det framgår således klart och tydligt av förfrågningsunderlaget att CV samt utbildningsbevis eller motsvarande ska bifogas anbudet. Enligt förvaltningsrätten kan förfrågningsunderlagets utformning inte tolkas på annat sätt än att "motsvarande" syftar på själva innehållet i utbildningsbevis från RBK. Förvaltningsrätten anser därmed att någon form av intyg/bevis ska bifogas anbudet. Att vid sådana förhållanden enbart hänvisa till Magnus Nilssons CV finner rätten inte vara tillräckligt för att Byggmästaren ska

anses uppfylla kravet. Enligt förvaltningsrätten uppfyller Byggmästaren således inte det uppställda skall-kravet.

Av förfrågningsunderlaget framgår även att det till anbudet ska bifogas en namngiven person med behörighet BAS-P och att utbildningsbevis godkänt av RBK eller motsvarande ska bifogas anbudet. Även detta krav utgör ett skall-krav. Byggmästaren har till sitt anbud inte bifogat något utbildningsbevis gällande Anders Henriksson utan har i anbudet endast angett att man bifogar Anders Henrikssons CV som visar att han har rätt kompetens för att vara BAS-P. Byggmästaren har anført att man genomfört kursen internt och att man därför inte tar fram separata diplom utan att man adderar i CV som ett kombinerat utbildningsbevis. Med hänvisning till samma resonemang som ovan anser förvaltningsrätten att det inte är tillräckligt att enbart hänvisa till Anders Henrikssons CV för att Byggmästaren ska anses uppfylla skall-kravet. Enligt förvaltningsrätten uppfyller Byggmästaren således inte heller detta skall-krav.

Med hänsyn till att varje upphandling är unik och förutsättningarna är olika ska Byggmästaren således bedömas utifrån omständigheterna i aktuell upphandling. Att Byggmästaren vid tidigare anbud ställt frågor om detta till andra kommuner är följaktligen ovidkommande för aktuell upphandling.

Vad gäller Patrik Blidberg är det inte visat att han inte uppfyller kraven.

Eftersom Byggmästarens anbud inte uppfyller samtliga uppställda skallkrav skulle bolaget rätteligen ha uteslutits från att delta i utvärderingen. Upphandlingen ska därför rättas på så sätt att en ny utvärdering ska genomföras utan att kommunen beaktar anbudet från Byggmästaren.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B LOU)

Anders Mattsson

Maria Persson har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen fordras att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att talan prövas eller om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska undertecknas av klaganden eller dennes ombud och inges i original samt innehålla;

1. den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen härför
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.